

Werkprogramma 1999

EUROPESE STICHTING

tot Verbetering van de Levens-en Arbeidsomstandigheden

Werkprogramma 1999

De Europese Stichting tot Verbetering van de Levens- en Arbeidsomstandigheden is een autonoom orgaan van de Europese Unie, opgericht om een bijdrage te leveren aan de formulering van beleid op het terrein van sociale en werkgerelateerde kwesties. Meer informatie kan worden gevonden op de website van de Stichting (<http://www.eurofound.ie/>).

Werkprogramma 1999

EUROPESE STICHTING
tot Verbetering van de Levens- en Arbeidsomstandigheden

Bibliografische gegevens bevinden zich aan het einde van deze publicatie.

Luxemburg: Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen, 1999

ISBN 92-828-6093-0

© Europese Stichting tot Verbetering van de Levens- en Arbeidsomstandigheden, 1999

Verzoeken om vertaal- en reproductierechten te richten aan de directeur van de Europese Stichting tot Verbetering van de Levens- en Arbeidsomstandigheden, Wyattville Road, Loughlinstown, Co. Dublin, Ierland.

Printed in Ireland

Het voor deze publicatie gebruikte papier is chloorvrij en afkomstig uit speciaal beheerde bossen in Noord-Europa. Voor iedere omgekapte boom wordt er tenminste één nieuwe aangeplant.

Werkprogramma 1999

Het Comité van Deskundigen werd tijdens zijn vergadering van 11 november 1998 verzocht om advies uit te brengen over het werkprogramma 1999, dat door de Raad van Bestuur tijdens zijn vergadering van 13 november 1998 werd goedgekeurd.

Dit stuk bevat een samenvatting van de door de Stichting voor 1999 geplande werkzaamheden in het kader van haar vierjarenprogramma 1997-2000: 'Inspelen op de uitdagingen voor de Europese samenleving'.

Inhoud

	Blz.
Inleiding	
Inspelen op de uitdagingen voor de Europese samenleving	1
Hoofdstuk 1	
Overzicht van het werkprogramma 1999	3
Hoofdstuk 2	
Onderzoek en ontwikkeling	7
Uitdaging werkgelegenheid	10
Uitdaging gelijke kansen	15
Uitdaging gezondheid en welbevinden	18
Uitdaging duurzame ontwikkeling	20
Uitdaging sociale samenhang	24
Uitdaging participatie	26
Hoofdstuk 3	
Europese waarnemingspost arbeidsverhoudingen	29
Hoofdstuk 4	
Overleg en discussie	31
Hoofdstuk 5	
Informatie en verspreiding	35

Inleiding

Inspelen op de uitdagingen voor de Europese samenleving

Een programma voor 1997-2000

De mondialisering van de markt, het effect van de informatiemaatschappij, demografische en structurele veranderingen en een voortdurend hoog werkloosheidscijfer oefenen samen een ongeëvenaarde druk uit op de economische en sociale structuur van de Europese Unie. De Stichting heeft overwogen welke bijdrage zij in deze context kan leveren aan de planning en verwezenlijking van betere levens- en arbeidsomstandigheden naarmate de 21e eeuw naderbij komt. Bij haar toekomstige werkzaamheden zal het hoofddaccent liggen op werkgelegenheid. De met het voorafgaande verband houdende kritieke situatie van de verzorgingsstaat en de noodzaak om sociale solidariteit te waarborgen vormen het verbindende element tussen zes belangrijke uitdagingen waaraan de Stichting voorrang zal geven:

- Werkgelegenheid
- Duurzame ontwikkeling
- Gelijke kansen
- Sociale samenhang
- Gezondheid en welbevinden
- Participatie

Gedurende de vier jaar tot en met het jaar 2000 richten de werkzaamheden van de Stichting zich op geïntegreerde wijze op de zes uitdagingen, waarbij

rekening wordt gehouden met de relaties en verbanden tussen de belangrijkste factoren die leiden tot veranderingen met gevolgen voor de kwaliteit van de levens- en arbeidsomstandigheden in Europa.

De unieke samenstelling van de Raad van Bestuur van de Stichting komt het programma ten goede. De Raad is samengesteld uit vertegenwoordigers van de regeringen, de Europese Commissie en werkgevers- en werknemersorganisaties in de lidstaten en is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van het programma; door middel van uitgebreid overleg binnen zijn groepen toetst de Raad het programma voortdurend aan de praktijk. Op deze manier heeft de Stichting een doeltreffende inbreng in de Europese beleidsvorming.

De Stichting werd in 1975 opgericht door de Raad van Ministers krachtens een verordening die het volgende bepaalt:

De Stichting heeft als opdracht betere levens- en arbeidsomstandigheden uit te werken en te verwezenlijken door middel van een actie ter ontwikkeling en verspreiding van de kennis die deze evolutie kan bevorderen. Met het oog daarop heeft de Stichting tot taak om, op basis van de praktische ervaring, studies over de verbetering van het leefklimaat en de arbeidsomstandigheden op middellange en lange termijn te ontwikkelen en uit te diepen, en de factoren die veranderingen kunnen bewerkstelligen op te sporen.

(Verordening (EEG) nr. 1365/75 van de Raad van 26 mei 1975, artikel 2.)

Hoofdstuk 1

Overzicht van het werkprogramma 1999

Het vierjarenprogramma ‘Inspelen op de uitdagingen voor de Europese samenleving’, dat in de inleiding wordt samengevat, is zo opgezet dat de verzamelde kennis van de Stichting rond de eeuwwisseling een informatiebron zal vormen ten behoeve van de beleidsmakers bij de planning en verwezenlijking van betere levens- en arbeidsomstandigheden.

Met het oog daarop heeft het huidige programma tot doel om vooruit te grijpen op kwesties waarvoor op de beleidsagenda’s in de toekomst (wellicht) een plaats zal worden ingeruimd. Bij de opstelling ervan is ernaar gestreefd om het hiertoe noodzakelijk onderzoek aan te zwengelen, voort te zetten of af te ronden.

Wanneer het programma van 1998 nader in oenschouw wordt genomen, blijkt weliswaar dat alle projecten zich op geïntegreerde wijze op de zes uitdagingen van het vierjarenprogramma van de Stichting richten, maar dat het merendeel van de werkzaamheden plaatsvindt in de context van twee hoofdthema’s: de werkgelegenheid en de rol van de sociale partners.

Werkgelegenheid

Bij de aanpak van kwesties in verband met de werkgelegenheid zijn de werkzaamheden van de Stichting op kwalitatieve aspecten gericht: enerzijds is zij niet in staat (en zou zij bovendien hetzelfde onderzoek verrichten dat

reeds door andere instellingen uitgevoerd wordt) om ontwikkelingen van kwantitatieve aard (die dikwijls van macro-economische aard zijn) te onderzoeken en anderzijds bestaat haar hoofddoelstelling eruit om de veranderingen op de arbeidsmarkt te analyseren vanuit de invalshoek van de verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden.

De volgende onderzoeksprojecten zullen in dit verband in 1999 ingrijpende ontwikkelingen ondergaan:

- opties voor de toekomst op het terrein van de werkgelegenheid
- banen in zeer kleine ondernemingen in de EU: een compromis tussen kwantiteit en kwaliteit?
- innovatieve, collectieve en tripartiete overeenkomsten betreffende het scheppen en behoud van banen en het concurrentievermogen
- ontwikkelingen op het terrein van de tijdsbesteding
- de toekomst van het werk in de informatiemaatschappij
- werkgelegenheid en activiteiten binnen het gezin en de samenleving: een nieuw evenwicht voor vrouwen en mannen
- werkgelegenheidsbeleid en arbeidsomstandigheden
- beroepsopleiding ten behoeve van duurzame ontwikkeling
- geïntegreerde benaderingen van activerend beleid op het gebied van de sociale voorzieningen en de werkgelegenheid
- publieke diensten op sociaal gebied: kwaliteit van de arbeid en de dienstverlening
- sociale implicaties van de EMU
- bedrijven en de nieuwe mondiale dimensie van de sociale vooruitgang
- de aard en omvang van financiële participatie in de Europese Unie.

De rol van de sociale partners

Op grond van haar vierledige samenstelling volgt, bestudeert en analyseert de Stichting als vanzelfsprekend de ontwikkeling van de rol van de sociale partners (werkgevers- en werknemersorganisaties en, in ruimere zin, de overheden) in verband met de levens- en arbeidsomstandigheden. Hierdoor kan de Stichting waarschijnlijk aanspraak maken op een unieke positie onder de organisaties van de Europese Unie.

De volgende projecten zijn in dit verband van belang:

- innovatieve collectieve en tripartiete overeenkomsten betreffende het scheppen en behoud van banen en het concurrentievermogen
- ontwikkelingen op het terrein van de tijdsbesteding
- activerende strategieën voor een vergrijzende beroepsbevolking
- gelijke kansen en collectieve onderhandelingen in de lidstaten van de EU
- bevordering van de gelijkheid van mannen en vrouwen op het werk
- ontwerp voor duurzame ontwikkeling
- de rol van de sociale partners op het terrein van de duurzame ontwikkeling
- Europese lexicons van het arbeidsrecht en de arbeidsverhoudingen
- informatie en raadpleging in Europese multinationale ondernemingen
- sociale implicaties van de EMU
- bedrijven en de nieuwe mondiale dimensie van de sociale vooruitgang
- de toekomst van de werknemersparticipatie in Europa
- Europese waarnemingspost arbeidsverhoudingen (EIRO).

Voorts zal de Stichting in 1999 de **derde Europese enquête naar de arbeidsomstandigheden** uitvoeren die gegevens zal opleveren die kunnen worden vergeleken met de gegevens uit 1991/1992 en 1995/1996, toen de eerste en tweede enquête werden uitgevoerd. Dit zal een inventarisatie van de ontwikkeling van de arbeidsomstandigheden in de Europese Unie vergemakkelijken. In verband met dit project en alle andere relevante projecten zal worden gestreefd naar samenwerking met de diensten van de Europese Commissie (DGV) en met het Europees Bureau voor de gezondheid en de veiligheid op het werk (Bilbao), waarmee in 1998 een 'memorandum van overeenstemming' werd gesloten met het oogmerk de werkzaamheden op elkaar te laten aansluiten en dubbel werk te voorkomen.

Meer in het algemeen beogen de door de Stichting voor 1999 geplande werkzaamheden een bijdrage te leveren aan de beleidsontwikkeling op sociaal terrein op Europees niveau; deze werkzaamheden zullen in nauw verband staan met en een aanvulling vormen op een aantal door de Europese Commissie de afgelopen maanden ontplooiden initiatieven in het kader van een reeks mededelingen, te weten:

- de modernisering en verbetering van de sociale bescherming in de Europese Unie
- partnerschap voor een nieuwe werkorganisatie

- de sociale en arbeidsmarktdimensie van de informatiemaatschappij - 'de mens voorop - de volgende stappen'
- de aanpassing en bevordering van de sociale dialoog op communautair niveau
- van richtsnoeren tot actie: de nationale actieplannen voor de werkgelegenheid
- sociaal-actieprogramma 1998-2000.

In het kader van de uitvoering van haar werkprogramma 1999 zal de Stichting een aantal hierna beschreven werkzaamheden bundelen ten behoeve van de oprichting en het beheer van een Europees netwerk werkorganisatie, een initiatief van de Europese Commissie, dat werd bekendgemaakt in haar onlangs verschenen mededeling 'modernisering van de werkorganisatie - een positieve benadering van de veranderingen'.

Hoofdstuk 2

Onderzoek en ontwikkeling

Deze werkzaamheden betreffen de verzameling, verwerking en analyse van informatie en gegevens en de hiermee samenhangende activiteiten op het terrein van overleg en discussie, met inbegrip van inventarisatie en evaluatie.

Het onderzoek van de Stichting heeft tot doel om nieuwe en bestaande problemen en de oorzaken ervan te signaleren en analyseren, de omvang en het effect ervan vast te stellen en oplossingen te verkennen. Voorts dient het te leiden tot conclusies, voorstellen en/of opties die het beleid en de programma's van de EU zo mogelijk beïnvloeden.

Dit onderzoeksproces vindt niet plaats in een vacuüm, aangezien de vertegenwoordigers van de groepen waaruit de Raad van Bestuur van de Stichting is samengesteld (die ook aan het beleidsvormingsproces deelnemen) betrokken zijn bij en overleg plegen over de voortgang ervan.

De in het werkprogramma 1999 voorgestelde onderzoeksprojecten richten zich op één of, in het algemeen, op meer dan een van de in het vierjarenprogramma 1997-2000 afgebakende uitdagingen: werkgelegenheid, gelijke kansen, gezondheid en welbevinden, duurzame ontwikkeling, sociale samenhang en participatie.

In de tabel hieronder wordt aangegeven op welke uitdagingen de verschillende projecten betrekking hebben (die vervolgens uitgebreider worden beschreven).

projectnr.	Titel
0106	Ontwikkelingen op het terrein van de tijdsbesteding
0110	De toekomst van het werk in de informatiemaatschappij
0116	Informatie en raadpleging in Europese multinationale ondernemingen
0118	Europese lexicons van het arbeidsrecht en de arbeidsverhoudingen
0152	Opties voor de toekomst op het terrein van de werkgelegenheid
0156	Inventarisatie van de arbeidsomstandigheden
0166	Gelijke kansen en collectieve onderhandelingen in de lidstaten van de EU
0188	EIRO *
0194	Geïntegreerde benaderingen van activerend beleid op het gebied van de sociale voorzieningen en de werkgelegenheid
0200	Sociale implicaties van de EMU
0201	Banen in zeer kleine ondernemingen in de EU: een compromis tussen kwantiteit en kwaliteit?
0202	Werkgelegenheid en activiteiten binnen gezin en samenleving: een nieuw evenwicht voor vrouwen en mannen
0203	Werkgelegenheidsbeleid en arbeidsomstandigheden
0204	Ontwerp voor duurzame ontwikkeling
0205	Economische instrumenten t.b.v. de duurzame ontwikkeling: verbetering van het externe en het werkmilieu
0206	Beroepsopleiding t.b.v. de duurzame ontwikkeling in verband met het MKB
0209	Publieke diensten op sociaal gebied: kwaliteit van de arbeid en de dienstverlening
0211	Innovatieve collectieve en tripartiete overeenkomsten betreffende het scheppen en behoud van banen en het concurrentievermogen
0213	Conferentie over de rol van de sociale partners op het terrein van de duurzame ontwikkeling
0214	Activerende strategieën voor een vergrijzende beroepsbevolking
0215	Bevordering van de gelijkheid van mannen en vrouwen op het werk
0216	Werkorganisatie en positie man/vrouw
0217	Bedrijven en de nieuwe mondiale dimensie van de sociale vooruitgang
0218	De aard en de omvang van financiële participatie in de Europese Unie
0219	De toekomst van de werknemersparticipatie in Europa

Werkgelegenheid	Gelijke kansen	Gezondheid en welbevinden	Duurzame ontwikkeling	Sociale samenhang	Participatie
X		x			
X		x			x
					X
					X
X	x				
x	x	X			x
x	X				x
x	x	x			x
x	x			X	
x		x			X
X		x			
x	X			x	
x		X			
x		x	X		
		x	X		
x			X		
x				X	
X					x
x			X		x
X	x	x		x	
x	X	x			x
	X				x
x		x			X
x					X
x					X

X Dit project heeft voornamelijk betrekking op deze uitdaging; hieronder volgt bij de uitdaging een korte beschrijving van het project.

x Dit project heeft ook betrekking op deze uitdaging.

* EIRO wordt beschreven in hoofdstuk 3.

Uitdaging werkgelegenheid

Met de werkgelegenheid samenhangende kwesties vormen het voornaamste aandachtsgebied binnen de huidige werkzaamheden van de Stichting. Drie hoofdprioriteiten voor de bijdrage van de Stichting aan de uitdaging werkgelegenheid zijn afgebakend, te weten:

- mogelijkheden voor het creëren en/of behoud van banen
- verbetering van de kwaliteit van het werk
- ontwikkeling van betere arbeidskansen.

Bij de voor 1999 voorgestelde werkzaamheden is werkgelegenheid - zoals blijkt uit de tabel hierboven - de uitdaging waarnaar de meeste aandacht uitgaat.

De hiernavolgende projecten hebben hoofdzakelijk betrekking op de uitdaging werkgelegenheid:

Opties voor de toekomst op het terrein van de werkgelegenheid

Dit project heeft tot doel om een beter inzicht te verkrijgen in de vraag in hoeverre de verschillende opties op werkgelegenheidsterrein in kwalitatief opzicht tegemoet komen aan de wensen en aspiraties van de beroepsbevolking en in de kwesties waarmee bedrijven die geschoold personeel zoeken te maken krijgen.

Een representatieve enquête onder de bevolkingsgroep van 16-64-jarigen richt zich op vier bijzondere groepen: werkenden; herintreders (die een tijdlang buiten het arbeidsproces hebben gestaan); jongeren die voor het eerst gaan werken; werklozen. Zij werden gevraagd naar de kwaliteit van hun huidige of beoogde arbeid en arbeidskansen in het licht van structurele veranderingen in het arbeidsbestel.

In 1998 is het veldonderzoek voor het project afgerond. Er is in 1998 met een voorlopige analyse begonnen; hiernaast zal in 1999 een multivariabele analyse van de onderzoeksresultaten uitgevoerd worden.

Gedurende de tweede helft van 1999 zullen in het kader van een belangrijke conferentie tijdens het Finse voorzitterschap de bevindingen en hun belang

voor de werkgelegenheid besproken worden.

(Projectnr. 0152. Onderzoeksleders: E. Köhler/T. Kauppinen/M. Heikkinen.)

Banen in zeer kleine ondernemingen in de EU: een compromis tussen kwantiteit en kwaliteit?

Dit project bouwt voort op de conclusies van het in 1998 voltooid verkennend onderzoek in het kader van het project 'Het MKB en het scheppen van banen' en bestaat uit een omvangrijke transnationale studie van arbeidsomstandigheden en -voorwaarden in zeer kleine ondernemingen. Het beoogt in te spelen op de specifieke werkzaamheden van de Stichting en daarnaast de werkzaamheden aan te vullen op het terrein van het creëren van banen door het MKB van de Europese Commissie (DG V, DG XXIII), de OESO en de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO).

De hoofddoelstelling van het project is de bestudering van de aard van en de relatie tussen de kwantiteit en de kwaliteit van banen in zeer kleine ondernemingen (1-9 werknemers); de te hanteren gegevens over de kwaliteit van het werk zullen in principe een combinatie vormen van een de gehele EU omvattende enquête naar de arbeidsomstandigheden van 1996 en case-study's betreffende een aantal landen.

In 1999 zal een bijeenkomst worden gewijd aan het project waaraan zal worden deelgenomen door onderzoekers en deskundigen uit het veld en vertegenwoordigers van de Raad van Bestuur en het Comité van Deskundigen van de Stichting, die in de Stichting zal worden gehouden als workshop ter voorbereiding van 'Arbeidsleven 2000', de Europese conferentie over banen en arbeidsleven; deze conferentie zal plaatsvinden in 2001 gedurende het Zweedse voorzitterschap.

(Projectnr. 0201. Onderzoeksleders: F. Oliveira/E. Köhler.)

Innovatieve collectieve en tripartiete overeenkomsten betreffende het scheppen en het behoud van banen en het concurrentievermogen

Dit project heeft als doelstelling om innovatieve collectieve en tripartiete overeenkomsten in Europa en andere geïndustrialiseerde landen in de gehele wereld op het spoor te komen, te verzamelen en te analyseren. Een belangrijk onderdeel van de analyse is de beoordeling van het effect op de korte en

middellange termijn op de werkgelegenheid. Innovatieve regelingen betreffende de werkgelegenheid worden op verschillende niveaus overeengekomen: op dat van het bedrijf, de sector, de regio en op landelijk en internationaal niveau. Zij worden op verschillende wijze vastgelegd: door middel van gezamenlijke verklaringen, informele overeenkomsten, collectieve overeenkomsten en tripartiete afspraken. Zij maken deel uit van verschillende mechanismen, met name van collectieve onderhandelingen en tripartiete structuren. De beoordeling van de Europese overeenkomsten in het licht van initiatieven in andere delen van de geïndustrialiseerde wereld vormen een belangrijke doelstelling van het project.

In 1999 zal een systematische verzameling van innovatieve overeenkomsten in 8 Europese landen en 8 geïndustrialiseerde landen buiten Europa afgerond worden. Het eindproduct zal bestaan uit een vergelijkende analyse; eind 1999 zal een colloquium worden gehouden. Het project zal in samenwerking met de ILO worden ontwikkeld en georganiseerd om optimale resultaten te behalen.

(Projectnr. 0211. Onderzoeksliders: H. Krieger/K. O'Kelly.)

Ontwikkelingen op het terrein van de tijdsbesteding

Tijd in de stad

In 1997 werd een overzicht samengesteld van ervaringen met het op elkaar afstemmen van vormen van tijdsbesteding op lokaal niveau. In 1998 werd het onderzoek afgerond en geëvalueerd. In 1999 zal worden begonnen met de verspreiding en er zal een workshop plaatsvinden.

(Projectnr. 0106. Onderzoeksliders: P. Paoli/N.N.)

Inventarisatie van ontwikkelingen op het terrein van de werktijden

De aandacht zal in het komende jaar uitgaan naar de omzetting van de Europese richtlijnen betreffende bepaalde aspecten van werktijden in de nationale wetgeving. Voor zover noodzakelijk zullen korte nationale beschrijvingen van de laatste stand van zaken worden samengesteld en als werkdocument verschijnen. Het netwerk van nationale deskundigen zal bijeenkomen om de ontwikkelingen te bespreken.

(Projectnr. 0106. Onderzoeksliders: E. Köhler/ M. de Nanteuil.)

De toekomst van het werk in de informatiemaatschappij

De afgelopen jaren is een aantal projecten gewijd geweest aan verschillende aspecten van het effect van de nieuwe informatie- en communicatietechnologie op de levens- en arbeidsomstandigheden: het elektronische huis, de elektronische stad, elektronisch gedecentraliseerd werken (telewerk) en de flexibilisering van het werk qua tijd en plaats ('flexibele werktijden' en 'flexibele werkplek').

Na de publicatie (als CD-ROM) van de *'European Guide for Virtual Companies'* zal de Stichting ernaar streven om een vooraanstaande rol te blijven spelen bij dit onderzoek.

Het ligt in de bedoeling om het effect van nieuwe informatietechnologieën op de levens- en arbeidsomstandigheden te beoordelen, met name ontwikkelingen zoals transnationale toepassingen van nieuwe informatietechnologieën (telewerken in het buitenland, internationale uitbesteding).

Methodologie: case-study's, waarbij naar verwachting zal worden samengewerkt met de ILO (overleg dienaangaande is reeds begonnen) om te komen tot een alomvattend kader. De Stichting zal hierbij verantwoordelijk zijn voor de Europese inbreng, terwijl de ILO voorbeelden zal aandragen uit de rest van de wereld.

(Projectnr. 0110. Onderzoeksliders: E. Köhler/T. Kauppinen.)

Activerende strategieën voor een vergrijzende beroepsbevolking

Deze conferentie is een gezamenlijk initiatief van de Stichting en de Finse ministeries van respectievelijk Sociale Zaken en Gezondheid en Arbeid en Onderwijs, de Finse Sociale Verzekeringsinstelling en de Finse Centrale Instelling voor Pensioenbescherming. Voorts maakt de conferentie deel uit van de bijdrage van de Stichting aan het door de Verenigde Naties uitgeroepen jaar 'Naar een samenleving voor alle leeftijden'.

De conferentie wordt georganiseerd in de context van het werkgelegenheidsbeleid van de EU dat beoogt de werkloosheid terug te dringen en het percentage van de beroepsbevolking dat actief is en betaald werk verricht te verhogen. Het behoud en de reïntegratie van mannelijk en

vrouwelijke oudere werknemers vormt ook een belangrijk mechanisme om financiële knelpunten op het terrein van de sociale zekerheid op te vangen.

De conferentie zal zich met name richten op de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van 'activerende strategieën': het beleid in theorie en praktijk ter bevordering van maximale participatie, prestaties en productiviteit van de vergrijzende beroepsbevolking. De betrokken onderzoeksresultaten omvatten door de Stichting en andere organisaties verrichte werkzaamheden betreffende: arbeidsmarktmaatregelen ter voorkoming van werkloosheid en bevordering van de reïntegratie van oudere werknemers; initiatieven op het werk om de vaardigheden en prestaties van een vergrijzende beroepsbevolking te bevorderen; 'human resource' beleid ter verbetering van de relatie tussen het werk en het leven daarbuiten; initiatieven ten behoeve van de gezondheidsbevordering/reïntegratie voor de vergrijzende beroepsbevolking.

Elke kwestie brengt vragen met zich mee betreffende de rol van de verschillende betrokken partijen; de rol van de wetgeving versus onderwijs of andere maatregelen die niet op het terrein van de regelgeving liggen; de bijdrage van verschillende beroepsgroepen; beoordeling van de voordelen voor economie, productiviteit en op het persoonlijke vlak; de implicaties voor de standpunten en verwachtingen van regeringen, werkgevers en werknemers.

(Projectnr. 0214. Onderzoekleiders: R. Anderson/N.N.)

Uitdaging gelijke kansen

In het vierjarenprogramma 1997-2000 worden als prioriteiten voor deze uitdaging afgebakend: strategieën ter bevordering van gelijke kansen; struikelblokken en mogelijkheden voor de verbetering van gelijke kansen en een gelijkwaardige rol bij de besluitvorming en het effect van bepaalde ontwikkelingen op gelijke kansen. De positie van man en vrouw krijgt de meeste aandacht, maar ook andere vormen van rechtstreekse en niet-rechtstreekse discriminatie zullen bestudeerd worden.

De Stichting streeft ernaar om, voor zover van toepassing, met gelijke kansen verband houdende kwesties in alle projecten op te nemen. Een aantal projecten dat verband houdt met de andere uitdagingen, en meer in het bijzonder werkgelegenheid, gezondheid en welbevinden, sociale samenhang en participatie, dient derhalve ook in overweging te worden genomen.

De hieronder voorgestelde projecten hebben voornamelijk betrekking op de uitdaging gelijke kansen:

Gelijke kansen en collectieve onderhandelingen in de lidstaten van de EU

Dit project, waarmee in 1994 begonnen werd, is thans bijna voltooid.

In het kader van het project worden collectieve overeenkomsten onderzocht op discriminatie/gelijke behandeling op het terrein van lonen, segregatie van man en vrouw, toegang tot de arbeidsmarkt/arbeidszekerheid, organisatieculturen en -structuren (scholing voor bewustmaking van gelijke kansen, seksuele intimidatie, enz.) en de relatie tussen gezin en werk (verlofregelingen, werktijden, enz.).

In 1999 zal het Europese samenvattende rapport worden afgerond en een begin worden gemaakt met de actieve verspreiding van de bevindingen van het project.

(Projectnr. 0166. Onderzoeksleders: M. Heikkinen/H. Krieger)

Werkgelegenheid en activiteiten binnen het gezin en de samenleving: een nieuw evenwicht voor vrouwen en mannen

Dit project beoogt de aard en de gevolgen te analyseren van de veranderingen die verband houden met het creëren van nieuwe banen op terreinen die traditioneel gezien onbetaalde (gezins- of vrijwillige) taken waren, zoals zorgtaken, schoonmaakwerkzaamheden en verzorging van maaltijden. Door middel van studies in de lidstaten worden de aard en de omvang van de werkgelegenheid in verband met huishoudelijke taken onderzocht, waarbij wordt nagegaan wie deze nieuwe banen vervullen en hoe hun arbeidsomstandigheden zijn; voorts zal aandacht uitgaan naar scholing en ontwikkeling van vaardigheden. Bij het onderzoek zal worden nagegaan hoe deze banen van invloed zijn op de taken van de werknemers binnen het gezin en de samenleving, met name wat betreft de betrokkenheid bij de zorgtaken voor kinderen en afhankelijke volwassenen. Door middel van de studies zullen de gevolgen van het creëren van banen en het werkgelegenheidsbeleid worden onderzocht, maar zal ook aandacht worden besteed aan beleid op het terrein van sociale zekerheid, sociale integratie en gelijke kansen. Het project heeft tot doel de maatregelen op het werk en binnen het overheidsbeleid in kaart te brengen die ertoe leiden dat werk en activiteiten binnen het gezin en de samenleving voor zowel mannen als vrouwen beter op elkaar afgestemd worden.

In de loop van 1999 zullen de landelijke studies worden voltooid en een begin worden gemaakt met de voorbereiding van het Europees samenvattend rapport.

(Projectnr. 0202. Onderzoeksleders: R. Anderson/P. Carotenuto.)

Bevordering van de gelijkheid van mannen en vrouwen op het werk

Dit project zal voortbouwen op de conclusies van twee eerdere onderzoeksprojecten, te weten 'Gelijke kansen en collectieve onderhandelingen' (0166) en 'Man en vrouw en de arbeidsomstandigheden' (0156). Hiernaast zullen aanvullende gegevens worden verzameld die zijn bedoeld om:

- seksebewust beleid op bedrijfsniveau in kaart te brengen en te beschrijven;

- het effect van gelijkwaardige behandeling van mannen en vrouwen te evalueren;
- aanbevelingen op te stellen die beogen de gelijkheid van mannen en vrouwen op het werk te bevorderen.

(Projectnr. 0215. Onderzoeksleders: M. Heikkinen/P. Paoli/J. Costa.)

Werkorganisatie en de positie van man en vrouw

In 1998 voltooide de Stichting in het kader van het EPOC-project een studie betreffende 'De stemmen van mannen en vrouwen bij de processen van organisatorische veranderingen'. Beoogd wordt om in 1999 de bevindingen van deze studie en soortgelijke studies in Europa voor te leggen aan en te bespreken met beleidsmakers, deskundigen uit de praktijk en onderzoekers. Twee kwesties zullen tijdens de workshop in het middelpunt van de belangstelling staan:

- gelijke toegang tot nieuwe vormen van werkorganisatie;
- potentiële en feitelijke bijdrage van nieuwe vormen van werkorganisatie aan gelijke kansen.

(Projectnr. 0216. Onderzoeksleders: K. O'Kelly/H. Krieger.)

Uitdaging gezondheid en welbevinden

Het vierjarenprogramma 1997-2000 geeft als doelstellingen aan: het signaleren van risico's en risicogroepen; het ontwikkelen van nieuwe indicatoren; het in kaart brengen van nieuwe benaderingen van risicopreventie. Deze doelstellingen zullen vanuit drie elkaar aanvullende invalshoeken benaderd worden: werkgelegenheid, werk en tijd.

De hieronder voorgestelde projecten hebben hoofdzakelijk betrekking op de uitdaging gezondheid en welbevinden:

Inventarisatie van de arbeidsomstandigheden

De enquête naar de arbeidsomstandigheden zal voor de derde maal worden uitgevoerd om een vergelijking mogelijk te maken met de in respectievelijk 1991/1992 en 1995/1996 uitgevoerde eerste en tweede enquête.

Hoewel een aantal identieke vragen zal blijven gehandhaafd om bepaalde trends op het spoor te komen, zal de vragenlijst zodanig worden gewijzigd dat mogelijke nieuwe kwesties en variabelen kunnen worden opgenomen.

Een reeks secundaire analyses zal worden uitgevoerd betreffende een aantal kwesties zoals bijvoorbeeld:

- Het MKB en de arbeidsomstandigheden;
- vergrijzing en werk;
- brancheprofielen;
- werkorganisatie en arbeidsomstandigheden;
- baanprofielen en arbeidsomstandigheden.

(Projectnr. 0156. Onderzoeksleders: P. Paoli/J. Costa.)

Werkgelegenheidsbeleid en arbeidsomstandigheden

Dit onderzoek, waarmee werd begonnen in 1998, vloeit voort uit de bevindingen van de Europese enquêtes naar de arbeidsomstandigheden. Uit de enquête bleek dat flexibele vormen van werk zich uitbreiden en dat er een nauw verband bestaat tussen deze vormen van werk en slechte arbeidsomstandigheden.

In het kader van het onderzoek wordt de invloed van het personeelsbeleid van bedrijven op de arbeidsomstandigheden (in de ruime zin van het woord en zich richtend op kwesties zoals gezondheid en participatie, vaardigheden, enz.) geanalyseerd en in het bijzonder het verband tussen dat beleid en diverse vormen van zowel interne als externe flexibiliteit.

(Projectnr. 0203. Onderzoeksleders: M. de Nanteuil/J. Costa/P. Paoli.)

Uitdaging duurzame ontwikkeling

Het vierjarenprogramma geeft aan dat duurzame productie- en consumptiepatronen hoofdthema's dienen te zijn binnen de werkzaamheden van de Stichting, waarbij meer in het bijzonder aandacht dient uit te gaan naar het streven om een betere voorlichting en gedragsveranderingen te bewerkstelligen, naar het effect van nieuwe instrumenten en acties in specifieke sectoren, de ontwikkeling van het concept van gezamenlijke verantwoordelijkheid en participatie van de voornaamste actoren.

De hieronder voorgestelde projecten hebben voornamelijk betrekking op de uitdaging 'duurzame ontwikkeling':

Ontwerp voor duurzame ontwikkeling

Dit project, waarmee werd begonnen in 1997, heeft tot doel de rol van de sociale partners te vergroten bij de ontwikkeling van doeltreffende programma's die beogen het streven naar duurzame groei, gezondheid en werkgelegenheid te ondersteunen. Een aantal initiatieven wordt ondernomen voor verdere ontwikkeling van instrumenten, informatienetwerken en scholing voor de belangrijkste partijen die betrokken zijn bij de implementatie van duurzame productie, zoals het bedrijfsleven, de sociale partners en ontwerpers. Het werkgelegenheidspotentieel van het streven naar duurzame ontwikkeling wordt beoordeeld. Het project verkent het verband tussen het milieu en de arbeidsomstandigheden, het effect van milieubeheer op gezondheid en veiligheid en vice versa en richt zich op de formulering van doeltreffende projecten waarin beide terreinen gebundeld worden. Voorts zal het effect van duurzaam materiaal op het milieu het onderwerp van studie vormen. Voorbeelden uit de praktijk van duurzame productie en consumptie die leiden tot verbetering van het milieu, de gezondheid en de werkgelegenheid zullen beschreven worden. Het aan duurzame ontwikkeling gewijde onderdeel van de home page van de Stichting op het wereldwijde web zal uitgebreide informatie bevatten over het thema duurzaam ontwerpen, zoals een databank met conferenties en trainingsprogramma's en een internationale index van netwerken op het terrein van duurzame ontwikkeling.

(Projectnr. 0204. Onderzoeksleders: H. Litske/J. Pedersen.)

Economische instrumenten ten behoeve van de duurzame ontwikkeling: verbetering van het externe en het werkmilieu

Op basis van eerdere werkzaamheden van de Stichting en andere organisaties (bijvoorbeeld de Europese Commissie, het Europees Milieubureau, de OESO) is een samenvattend rapport opgesteld over het gebruik van economische en fiscale instrumenten voor zowel het leef- als het werkmilieu. Met deze werkzaamheden werd in 1997 een aanvang gemaakt in de vorm van een proefproject, dat op twee Europese landen gebaseerd was. In 1998 werden nog vier landen bij het proefproject betrokken om beter te kunnen beoordelen wat de voordelen zijn van een geharmoniseerde benadering van het leef- en werkmilieu en ook te bepalen waarop het project zelf zich dient te richten om een volledig overzicht te kunnen verkrijgen. In 1999 zal het onderzoek worden afgerond en zal ter voorbereiding van de in het jaar 2000 over dit thema te houden Europese *conferentie de catalogus betreffende economische prikkels tot verbetering van de arbeidsomstandigheden* worden geactualiseerd.

(Projectnr. 0205. Onderzoeksleders: H. Litske/J. Pedersen.)

Beroepsopleiding ten behoeve van duurzame ontwikkeling in verband met het MKB

Dit project heeft tot doel om de bijzondere scholingsbehoeften van het MKB in kaart te brengen en na te gaan hoe op de verschillende niveaus (secondair, intermediair en tertiair) en door de diverse actoren (overheden, onderwijs- en scholingsinstellingen, de sociale partners, enz.) hierop ingespeeld kan worden in het kader van het streven naar duurzame ontwikkeling, waarbij de mogelijkheid om van dit proces gebruik te maken om een bijdrage te leveren aan het creëren van werkgelegenheid niet uit het oog dient te worden verloren.

De werkzaamheden, die zullen bestaan uit een enquête en case-study's, zullen de definitie van baanprofielen omvatten en in het kader ervan zal worden nagegaan hoe in de behoeften kan worden voorzien door de bestaande structuren en in welke mate het noodzakelijk zal zijn om voor met name het MKB bestemde veranderingen en nieuwe maatregelen in te voeren, met inachtneming van nationale en regionale verschillen en tradities. De behoeften aan scholing en de initiatieven op dit terrein van bevoegde instanties zullen eveneens het voorwerp van studie vormen voor zover als de wijze waarop deze hun taken interpreteren en uitvoeren een belangrijk effect

kan hebben op het MKB en zij huidige en toekomstige verplichtingen naleven.

Een beoordeling van de bevindingen van de uitgevoerde nationale studies zal de Stichting in staat stellen om conclusies te trekken met betrekking tot eventuele acties op EU- en nationaal niveau. In 1999 zal een databank betreffende scholings- en onderwijsinitiatieven ontwikkeld worden, die vanaf 2000 toegankelijk zal zijn in het aan duurzame ontwikkeling gewijde gedeelte van de home page van de Stichting op het wereldwijde web. (Projectnr. 0206. Onderzoeksliders: J. Pedersen/H. Litske/F. Oliveira.)

Conferentie over de rol van de sociale partners op het terrein van de duurzame ontwikkeling

Deze conferentie beoogt de voornaamste gebieden te signaleren en belichten waarop de sociale partners een rol kunnen spelen bij het streven naar duurzame ontwikkeling en de verschillende manieren waarop de Stichting hen bij deze taak kan ondersteunen.

Het streven naar duurzame ontwikkeling is een van de belangrijkste uitdagingen waarvoor de Europese Unie staat. Steeds duidelijker wordt dat een van de hoofdkwesties in dit verband duurzame productie en consumptie zijn, waarbij de sociale partners op allerlei niveaus een doorslaggevende rol spelen. Gezien haar opzet en haar werkzaamheden in de afgelopen jaren kan de Stichting een informeel debat over deze kwesties op gang brengen, waaraan wordt deelgenomen door vertegenwoordigers van de sociale partners, de regeringen en diensten van de Commissie en onafhankelijke onderzoekers.

Het is van groot belang dat de conferentie niet alleen op de toekomst, voornamelijk de middellange termijn, gericht is maar ook op duidelijk afgebakende thema's om te voorkomen dat het debat te vrijblijvend wordt. Daarom dient de conferentie te zijn gebaseerd op hoogwaardige informatie met belangrijke beleidsaspecten. Ook is het van cruciaal belang dat de conferentie wordt georganiseerd in de context van het huidige vierjarenprogramma van de Stichting, voor zover het de uitdaging duurzame ontwikkeling betreft, dat wil zeggen duurzame productie en consumptie, en dat zij duidelijk verband houdt met het belangrijkste aandachtspunt binnen

de instellingen van de EU en de Raad van Bestuur, dat wil zeggen de werkgelegenheid.

In 1998 werd een met de voorbereiding belaste werkgroep opgericht, samengesteld uit vertegenwoordigers van de diverse groepen van de Raad van Bestuur. Deze kwam in oktober 1998 bijeen.

Een beknopt rapport met de belangrijkste bijdragen, het debat en de conclusies van de conferentie zal worden opgesteld en zal dienen als bijdrage aan de discussie omtrent en voorbereiding van toekomstige werkprogramma's.

(Projectnr. 0213. Onderzoeksleders: H. Litske/J. Pedersen.)

Uitdaging sociale samenhang

De werkzaamheden van de Stichting in verband met deze uitdaging hebben voornamelijk tot doel een bijdrage te leveren aan de heroverweging van stelsels van de sociale voorzieningen en het verband tussen deze stelsels en arbeidsmarktkwesties, door vooral het concept actief burgerschap, de ondersteuning van lokale strategieën door overheidsbeleid en de resultaten van innovatieve ontwikkelingen in beleid en praktijk te bestuderen.

De volgende projecten worden voorgesteld:

Geïntegreerde benaderingen van activerend beleid op het gebied van de sociale voorzieningen en de werkgelegenheid

Het sociaal beleid in de lidstaten en de nieuwe strategieën op EU-niveau ten behoeve van werkgelegenheid en sociale zekerheid richten zich in toenemende mate op maatschappelijke integratie door een verband te leggen tussen sociale voorzieningen en werk en door de bevordering van de werkgelegenheid. Tegelijkertijd worden er maatregelen getroffen binnen de stelsels van de sociale voorzieningen teneinde deze meer af te stemmen op de werkgelegenheid en richten werkgelegenheidsbeleid en instanties van de arbeidsvoorziening zich steeds meer op activerende maatregelen om op werk gerichte vaardigheden te ontwikkelen.

De hervorming en modernisering van de sociale zekerheid en de arbeidsmarkt roepen fundamentele kwesties op betreffende concepten en doelstellingen, alsook problemen wat betreft de coördinatie van beleid en diensten: op alle niveaus van de planning, de uitvoering en het aanbod. Er spelen onmiskenbaar zeer ingrijpende kwesties bij de beoordeling van de doelmatigheid van beter geïntegreerde maatregelen en het effect op het bestaan van verschillende groepen cliënten. Dit project heeft tot doel om het effect van beter geïntegreerde benaderingen op bepaalde groepen ontvangers van sociale uitkeringen te meten en mechanismen voor een slagvaardiger coördinatie van activerende maatregelen op het terrein van de werkgelegenheid, sociale voorzieningen en ander relevant beleid op het spoor te komen.

In de loop van 1998 werd een kader ontwikkeld om mechanismen voor de coördinatie van initiatieven van voornamelijk instanties op het terrein van de

sociale voorzieningen en de arbeidsvoorziening te onderzoeken. Beleid dat gericht is op de bevordering van de inzetbaarheid van ontvangers van sociale uitkeringen werd onderkend als een voornaam aandachtsterrein. De belangrijkste onderzoeksfase in 1999 omvat studies op nationaal en lokaal niveau in de lidstaten om initiatieven om dit beleid te coördineren teneinde zowel coördinatie op macroniveau als een geïntegreerde dienstverlening op individueel niveau te verwezenlijken, in kaart te brengen en te onderzoeken. (Projectnr. 0194. Onderzoeksleders: Agnès Parent-Thirion/R. Anderson.)

Publieke diensten op sociaal gebied: kwaliteit van de arbeid en de dienstverlening

In het afgelopen decennium heeft zich een opmerkelijk aantal hervormingen voorgedaan in de organisatie en het aanbod van de publieke diensten op sociaal gebied zoals de gezondheidszorg, huisvesting, onderwijs en de sociale voorzieningen. In de loop van 1998 werd begonnen met onderzoek in de lidstaten om na te gaan hoe de diensten zich hebben ontwikkeld om op een meer geïntegreerde en actievere wijze in te spelen op de behoeften van de verscheidene gebruikersgroepen, zoals alleenstaande ouderen, werkloze jongeren en personen die lijden onder psychische aandoeningen.

Het onderzoek heeft tot doel om zowel veranderingen in het aanbod van de diensten vast te leggen als de kwaliteit vanuit het perspectief van de gebruikers te beoordelen. Ook geven de lokale case-study's betreffende de ontwikkeling van diensten gedetailleerde beschrijvingen van de veranderingen in de arbeidsomstandigheden van de aanbieders van dienstverlening, met name waar het de werkorganisatie, de inspraak en scholing van het personeel betreft. De steeds grotere diversiteit die zich voordoet op het terrein van het aanbod - in de vrijwillige en marktsector en bij de overheidsinstanties - komt tot uitdrukking in de case-study's. Het project is bedoeld om de gevolgen van veranderingen in de dienstverlening te onderzoeken, zowel vanuit het standpunt van de aanbieders als de gebruikers van de diensten.

In 1999 zullen de nationale studies worden voltooid en zal worden begonnen met de voorbereiding van het Europees samenvattend rapport. (Projectnr. 0209. Onderzoeksleders: R. Anderson/ P. Carotenuto.)

Uitdaging participatie

Participatie vormt een kerndoelstelling binnen de werkzaamheden van de Stichting en een integraal onderdeel van vele onderzoeks- en andere werkzaamheden. In verscheidene projecten worden nieuwe en innovatieve benaderingen en methoden van participatie, op het werk en in de samenleving in het algemeen, aan de orde gesteld.

Meer in het bijzonder, voor zover het werknemersparticipatie betreft, worden de volgende projecten voorgesteld:

Europese lexicons van het arbeidsrecht en de arbeidsverhoudingen

In 1998 publiceerde de Stichting het twaalfde deel van de lexicons, en wel voor Luxemburg. De publicatie van het deel voor Oostenrijk is gepland voor 1999. Contracten met onderzoekers in Finland zullen worden afgesloten. (Projectnr. 0118. Programmaleiders: H. Krieger/P. Long/N. Wood.)

Informatie en raadpleging in Europese multinationale ondernemingen

Tussen 1994 en 1998 bood de Stichting de Europese sociale partners de helpende hand bij de oprichting van de Europese ondernemingsraden door overeenkomsten afgesloten krachtens artikel 13 van de richtlijn te verspreiden, verzamelen, analyseren en publiceren. In 1999 zullen deze werkzaamheden zich richten op het verzamelen van overeenkomsten die zijn aangegaan krachtens artikel 6 van de richtlijn. (Projectnr. 0116. Onderzoekersleiders: H. Krieger/K. O'Kelly.)

Sociale implicaties van de EMU

In 1998 werden literatuuroverzichten over de implicaties van de EMU voor de arbeidsverhoudingen, de werkgelegenheid en de arbeidsomstandigheden samengesteld. In 1999 zal een workshop ter bespreking van de bevindingen van het onderzoek van 1998 worden gehouden. Verder zal nog meer gericht onderzoek naar de aan de hand van de in 1998 vervaardigde literatuuroverzichten vastgestelde prioriteiten op contractbasis worden uitbesteed. Voorts is in het jaar 2000 een conferentie ter verspreiding van de bevindingen gepland. (Projectnr. 0200. Onderzoekersleiders: J. Costa/T. Kauppinen/K. O'Kelly.)

Bedrijven en de nieuwe mondiale dimensie van de sociale vooruitgang

Het sociale-actieprogramma van de Europese Commissie 1998-2000 bevat een hoofdstuk over de externe dimensie van het sociaal beleid. Volgens deze mededeling is de Commissie voornemens om de bevordering van internationaal erkende kernnormen op arbeidsterrein te blijven ondersteunen. In de EU hebben verscheidene bedrijven en financiële instellingen reeds beleid gepland en ingevoerd dat rekening houdt met de mondiale dimensie van de sociale vooruitgang. In het kader van dit project zullen de verschillende soorten bedrijfsbeleid, strategieën en acties in kaart worden gebracht die sociale vooruitgang op wereldniveau en de rol van de sociale partners bij de ontwikkeling ervan bevorderen.

(Projectnr. 0217. Onderzoeksleders: J. Costa/F. Oliveira/P. Paoli.)

De aard en de omvang van financiële participatie in de Europese Unie

Financiële participatie speelt een steeds grotere rol in het debat over de ontwikkeling van de werkorganisatie in de Europese Unie en wordt beschouwd als een middel om een grotere werknemersparticipatie in de onderneming te bevorderen, door middel van hetzij winstdelingsregelingen of aandelenparticipatie van de werknemers. Erg weinig is bekend over de aard en omvang van deze vormen van financiële participatie op basis van een vergelijkende methodologie. Dit project heeft tot doel om voort te bouwen op informatie op nationaal niveau die kan worden gevonden in PEPPER I en II. Nagegaan zal worden welke verbanden er bestaan tussen financiële participatie, inspraak van werknemers, productiviteit van de onderneming, concurrentievermogen en werkgelegenheid. Om deze informatie aan te boren zal een aantal nationale contracten op contractbasis uitbesteed worden. Deze rapporten zullen als uitgangspunt dienen voor de discussie tijdens een in het najaar van 1999 te houden studieconferentie over de toekomst van financiële participatie in de Europese Unie

(Projectnummer 0218. Onderzoeksleders: K. O'Kelly/T. Kauppinen/H. Krieger.)

De toekomst van de werknemersparticipatie in Europa

De werknemersparticipatie in Europa heeft zich ontwikkeld op basis van nationale modellen en er doen zich grote verschillen voor tussen landen, bedrijfstakken en bedrijven wat betreft collectieve onderhandelingen, directe

participatie, vertegenwoordiging in ondernemingsraden, arbocommissies, toezichthoudende instanties, alsook participatie op het terrein van de financiële besluitvorming. De opkomst van deze vier vormen van participatie in de jaren '90 en het huidige debat dienaangaande houdt verband met nieuwe voorstellen over informatie en raadpleging en Europees vennootschapsrecht. Tot nu toe hebben bij dit debat vooral de afzonderlijke onderdelen van de vier vormen van participatie in het middelpunt gestaan. Er vindt echter te weinig debat plaats over het geheel en eveneens over het onderlinge verband van de verschillende vormen van participatie.

Bij dit project staat de vraag centraal of het ontstaande Europese model van deze vier vormen op doeltreffende wijze kan leiden tot verbetering van de economische prestaties, een betere kwaliteit van het arbeidsleven, waaronder een grotere arbeidszekerheid en een grotere democratie op het werk.

In 1999 zullen de vier vormen van participatie besproken worden binnen een kleine groep deskundigen in de volgende context:

- de concurrentie tussen de Amerikaanse en de Europese modellen op het terrein van arbeidsverhoudingen en de arbeidsmarkt;
 - de invloed van de EMU, mondialisering en veranderingen van sectoren op het nieuwe model;
 - de realiteit van de Europeanisering van de arbeidsverhoudingen.
- (Projectnr. 0219. Onderzoekleiders: K.O'Kelly/T. Kauppinen/H. Krieger.)

Hoofdstuk 3

Europese waarnemingspost arbeidsverhoudingen

De in het najaar van 1996 opgerichte waarnemingspost neemt een bijzondere plaats in binnen het programma van de Stichting als permanent onderdeel van de informatie-activiteiten.

Europese waarnemingspost arbeidsverhoudingen

De waarnemingspost heeft in de eerste plaats tot doel gezaghebbende en actuele informatie en analyses te verstrekken van de arbeidsverhoudingen en deze informatie op te slaan in een elektronische databank.

De databank - het voornaamste onderdeel van EIRO - is een unieke bron van informatie over de Europese arbeidsverhoudingen gebleken doordat zij:

- beschrijvingen bevat over de belangrijkste ontwikkelingen op het terrein van de arbeidsverhoudingen in Europa, die in hun context verklaard worden;
- over vergelijkbare informatie over soortgelijke ontwikkelingen in de verschillende lidstaten en Noorwegen gedurende een bepaald tijdsverloop beschikt;
- vergelijkende studies biedt over bepaalde thema's op het terrein van de arbeidsverhoudingen;
- nadere analyses biedt die gebaseerd zijn op de gegevens die maandelijks in de elektronische databank ingevoerd worden

De voornaamste gedrukte publicaties zijn EIRObserver met vergelijkende thematische supplementen en het jaarlijkse overzicht van trends op het terrein van de arbeidsverhoudingen. De elektronische databank (EIROnline) is nu volledig toegankelijk via het Internet. Dit project zal in zijn huidige vorm worden voortgezet; de lopende werkzaamheden zullen regelmatig worden geëvalueerd door de stuurgroep.

Een nieuw aspect in 1999 is de geleidelijke invoering van informatie uit landen in Midden- en Oost-Europa die om toetreding tot de EU hebben verzocht.

Een internationaal onderzoeksteam dat bestaat uit 16 nationale centra (15 EU-lidstaten plus Noorwegen) levert het materiaal voor de databank in de vorm van nieuwsfeiten, artikelen over speciale onderwerpen en thematische studies, die door een redactieteam van een samenhangende stijl en opmaak voorzien worden.

(Projectnr. 0188. Programmaleiders: E. Köhler/T. Kauppinen/M. Carley/N. Wood /F. Murray/B. Schmidt.)

Hoofdstuk 4

Overleg en discussie

Op basis van de vierledige opzet van haar Raad van Bestuur en de betrokkenheid - voor zover noodzakelijk - van andere organisaties fungeert de Stichting als forum waar de sociale sleutelactoren op grond van wetenschappelijk ontwikkelde kennis en gegevens standpunten en ervaringen kunnen uitwisselen.

Deze dialoog tussen deskundigen en beleidsmakers geeft meerwaarde aan het onderzoek doordat het op deze wijze de beleidsagenda beïnvloedt.

De Stichting is voornemens om - naast de al in de bovengenoemde hoofdstukken opgenomen activiteiten - een aantal discussie-activiteiten te organiseren:

ACTEUR*-GROEP

De Stichting zal in samenwerking met de diensten van de Commissie voortgaan met de organisatie van bijeenkomsten van het informele netwerk van directeurs van nationale instellingen of programma's voor de verbetering van de arbeidsomstandigheden en zij zal de mogelijkheden om dit als elektronisch netwerk te ontwikkelen verkennen.

(Projectnr. 0099. Programmaleider: B. Nolan.)

* ACTEUR is een afkorting van Amélioration des Conditions de Travail en EUROpe (Verbetering van de arbeidsomstandigheden in Europa)

Innovatieve vormen van arbeidsorganisatie: de invoering en aansturing van organisatorische veranderingen

Tijdens de zesde Europese conferentie 'The Ecology of Work' in mei 1999 in Bonn zullen innovatieve case-study's worden gepresenteerd die voornamelijk afkomstig zijn uit de Verenigde Staten, Canada en de lidstaten van de Europese Unie. In het licht van de voortschrijdende mondialisering zullen echter ook case-study's uit andere delen van de wereld worden belicht, waaronder uit Zuid-Afrika, Midden-/Oost-Europa, Azië en Australië/Nieuw-Zeeland.

De zesde Europese conferentie 'The Ecology of Work' zal plaatsvinden in de context van de wereldwijde activiteiten van de geplande wereldtentoonstelling EXPO 2000. De conferentie zal deel uitmaken van een reeks wereldomvattende conferenties over 'de toekomst van het werk', die een bijdrage zullen leveren aan de voorbereiding van het aan het gelijknamige thema gewijde onderdeel van EXPO 2000.

Voorts zal de conferentie deel uitmaken van het programma van het Duitse voorzitterschap (eerste helft 1999).

(Projectnr. 0115. Programmaleiders: E. Köhler/T. Kauppinen/F. Oliveira/K. O'Kelly.)

Uitwisseling van informatie met Midden- en Oost-Europese landen

Sinds 1991 heeft de Stichting uitwisselingen van kennis georganiseerd met de zich in een overgangsfase bevindende landen in Midden- en Oost-Europa met het oogmerk om deze landen te helpen bij hun streven om te voldoen aan de criteria van het toekomstige lidmaatschap van de EU. Deze zomercursussen zullen voortgezet worden in 1999. De Finse regering heeft toegestemd om voor een van beide voorgestelde cursussen op te treden als medesponsor in het kader van het Finse voorzitterschap van de EU in de tweede helft van 1999. Bij tijdens de cursus te bespreken thema's zal gebruik worden gemaakt van de expertise van de Stichting na uitgebreid overleg met deskundigen uit Midden- en Oost-Europa.

(Projectnr. 0145. Programmaleiders: E. Köhler/T. Kauppinen/K. O'Kelly/F. Oliveira/P. Carotenuto.)

In 1999 zal de Stichting ook een begin maken met overleg over de voorbereiding van haar volgende vierjarenprogramma (2001-2004); het besluit aangaande dit programma zal samenvallen met het vijfentwintigjarig bestaan van de Stichting.

Hoofdstuk 5

Informatie en verspreiding

Deze werkzaamheden hebben betrekking op de onderlinge uitwisseling, overdracht en verspreiding van kennis. Zij vullen de onderzoeks- en discussietaken van de Stichting aan, dragen ertoe bij dat dubbel werk wordt voorkomen door de beschikbare informatie te verstrekken aan en de resultaten van het onderzoek van de Stichting te verspreiden onder haar doelgroepen.

Deze werkzaamheden omvatten:

Informatievoorzieningen en -systemen

De verordening tot oprichting van de Stichting bepaalt dat zij informatie verstrekt ten behoeve van beleidsmakers binnen de Europese Instellingen, die van nut is bij hun streven naar de verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden.

De eenheid Informatievoorzieningen en -systemen beoogt het gebruik van de onderzoeksresultaten van de Stichting te vergemakkelijken door middel van een informatiedienst, Internetsites en andere elektronische voorzieningen. Het informatiecentrum vult deze taak aan door middel van de verzameling en benutting van informatie uit een breed scala van andere bronnen en materiaal van de Stichting.

(Projectnr. 0169. Programmaleiders: F. Murray/B. Schmidt/N. Wood.)

Meertalig programma van publicaties/elektronische publicaties

Dit project is bedoeld om de onderzoeksresultaten van de Stichting te publiceren in verschillende vormen die een optimale toegankelijkheid, leesbaarheid en een consistente kwaliteit waarborgen.

Dit programma, dat in nauwe samenwerking met de uitgeverij van de Stichting, het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen, wordt uitgevoerd, voorziet in de publicatie van de onderzoeksresultaten, zowel in gedrukte als elektronische vorm en, binnen de grenzen van het haalbare, in de officiële talen van de Unie. Het programma omvat copublicaties met commerciële organisaties en overheidsinstellingen in geheel Europa en de publicatie van de werkzaamheden van de Stichting door andere organisaties, hetzij geheel of gedeeltelijk in licentie.

Door de toename van elektronische publicaties met gebruikmaking van CD-ROM, databanken en het Internet ligt er meer nadruk op selectieve verspreiding, publicatie 'op verzoek' en een beter informatiebeleid, zodat materiaal geproduceerd wordt dat van belang en toegankelijk is voor de doelgroepen van de Stichting.

In het kader van het programma zullen er ongeveer 40 titels worden gepubliceerd (om en nabij 160 versies in de diverse talen). Naar verwachting zullen ongeveer 30 publicaties door andere organisaties in licentie gepubliceerd worden.

(Projectnr. 0173. Programmaleiders: M. de Boer/N. Wood.)

Promotie en PR

Een van de prioriteiten van de Stichting is de uitvoering van een gepland en doorlopend programma ten behoeve van de communicatie met bepaalde doelgroepen met de bedoeling bekendheid te geven aan haar onderzoek en informatievoorzieningen en haar onderzoeksresultaten te verspreiden. Om aan deze doelstelling te voldoen wordt er een aantal activiteiten op het terrein van marketing, verspreiding en voorlichting uitgevoerd. Het betreft hier projecten van permanente aard die uitgevoerd worden in het kader van het jaarprogramma.

Het marketingprogramma heeft tot doel om groepen en individuen binnen de doelgroepen van de Stichting te bereiken en voor te lichten door bekendheid te geven aan de onderzoeksresultaten en lopende projecten van de Stichting tijdens relevante internationale exposities, bijdragen te leveren aan manifestaties in verband met EU-voorzitterschappen, enz. Een belangrijk deel van het programma bestaat uit het volgen en analyseren van de informatie-activiteiten om er zeker van kunnen zijn dat alle betrokken doelgroepen worden bereikt.

Het verspreidingsprogramma waarborgt dat gepubliceerde resultaten van de werkzaamheden van de Stichting aan specifieke doelgroepen worden toegezonden. In samenwerking met het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen zijn gespecialiseerde adressenbestanden van verschillende belangengroepen ontwikkeld. Daarom is de rechtstreekse verspreiding van materiaal beter afgestemd op de doelgroepen. Het beheer van deze adressenlijsten vereist constante inventarisatie en herzieningen in overeenstemming met hun rol van het meest doeltreffende verspreidingsmechanisme.

Het persprogramma omvat de productie van informatiemateriaal, zoals de maandelijkse nieuwsbrief van de Stichting, *Communiqué*, het jaarverslag en regelmatige contacten met de massamedia.

(Projectnr. 0180. Programmaleiders: B. Nolan/N. Wood/D. Hirschfeld.)

Databank 'Resource'

Het project betreffende de databank 'Resource' heeft tot doel om de Stichting te voorzien van de middelen om een doeltreffender opslaan, terugvinden en verspreiding van haar onderzoeksprogramma's via verschillende media mogelijk te maken.

(Projectnr. 0192. Programmaleiders: M. de Boer/F. Murray/B. Schmidt.)

Europese Stichting tot Verbetering van de Levens- en
Arbeidsomstandigheden

Werkprogramma 1999

Luxemburg: Bureau voor officiële publicaties der Europese
Gemeenschappen

1999 - 46pp. - 14.8 cm x 21cm

ISBN 92-828-6093-0

Werkprogramma 1999

BUREAU VOOR OFFICIELE PUBLICATIES
DER EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

L-2985 Luxembourg

ISBN 92-828-6093-0

9 789282 860939